

Složitá cesta ke spravedlnosti ve správním soudnictví – kasace nebo apelace?

Přítel dělby moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, je výchozím principem organizace moci v demokratickém státu. Základem demokratického právního státu je pak respektování práva všemi orgány moci, jinými slovy, právem nejsou vázáni jen občané, ale i stát sám a jeho orgány. To, že to tak neplatí vždy, a že se státní moc někdy tváří, že stojí nad právem a může si jej ohýbat, jak se jí líbí, lze poměrně jasně vysledovat v judikatuře Ústavního soudu (dobře, že jej máme), z poslední doby je výmluvný např. nálezný věci zrušení zdanění církevních restitucí.

Vázanost správních orgánů právem nalezla svůj odraz ve správním soudnictví. Soudní moc tak může kontrolovat rozhodování správních orgánů a zjišťovat, zda rozhodnutí není nezákonné proto, že bylo rozhodnuto v rozporu s právem nebo proto, že nezákonně vedené bylo řízení, které vydání rozhodnutí správním orgánem přecházelo. Správní soudnictví je ale u nás ovládáno principem kasace, to znamená, že správní soud nemůže nahradit nezákonné rozhodnutí, může je jen zrušit a věc správnímu orgánu k novému rozhodnutí. Byť je pak správní orgán vázán v novém rozhodnutí právním názorem správ-

ního soudu, není tato zásada vždy a bezvýjimečně respektována. Zatímco skutečnost, že soudce civilního nebo trestního soudu opakovaně nerespektuje právní názor soudu odvolacího, může vést ke kárnému postihu dotyčného soudce, v případě pracovníků správních orgánů takové negativní důsledky nerespektování právního názoru správního soudu nemá. Dochází tak k absurdnímu protahování právní nejistoty účastníků správních řízení, kdy věc je rozhodována stylem ping-pong mezi správním orgánem a správním soudem. Je zjevné, že tento způsob správního rozhodování zdá se být poněkud nešťastným. Právní názor vyslovuje soud v odůvodnění svého rozsudku a jeho úsilí o nalezení práva může být jen důvodem k tomu, aby správní orgán hledal argumenty, jak právní názor soudu "přebít". To se ale zjevně míjí s účelem správního soudnictví, správní orgán v popsaných případech zcela opomíjí základní premisu rozhodnutí správního soudu – totiž, že zrušené rozhodnutí bylo nezákonné. Mám za to, že polemika mezi právními názory správního orgánu nebo soudu nesmí být důvodem opakovaných nezákonností správního rozhodnutí. Praktické problémy v tomto směru nepochybně vedly autory návrhu nového stavebního zákona k záměru nahradit ve věcech

stavebního práva princip kasační principem apelačním. Správní soud by tak mohl nejen rozhodnutí správního (zde stavebního) úřadu zrušit, ale i opravit, pokud bude mít k dispozici dostatek podkladů pro zákonné rozhodnutí. Čekání na nový stavební zákon, popřípadě rekonfigurovaný soudní řád správní, se však dnes jeví podobným čekáním na Godota (ten taky nikdy nepřišel). Stálo by proto za úvahu, aby byl stávající systém při zachování principu kasačního, doplněn možností správního soudu uložit správnímu orgánu povinnost rozhodnout určitým způsobem. Nic by nebránilo tomu, aby takový rozsudek správní orgán v případě nesouhlasu napadl kasační stížností, tím bychom docílili jen toho, že by věc rozhodl s konečnou platností Nejvyšší správní soud, a to dříve, než po několikaletém přehazování kauzy mezi správním orgánem a správním soudem. Ping-pong není disciplínou, kterou by měl hrát právní stát. ●

JUDr. Monika Novotná,
partner advokát,
Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.,
místopředsedkyně představenstva
České advokátní komory